

25 ANYS D'INSTITUT CARTOGRÀFIC DE CATALUNYA

NOVA FUNDACIÓ

Aquest any 2007 se celebra el vint-i-cinquè aniversari de la creació de l'Institut Cartogràfic de Catalunya (ICC).

Sempre que hi ha hagut períodes de la més mínima capacitat d'acció en termes d'autogovern, Catalunya ha creat els seus òrgans cartogràfics.

Contemporàniament, la Mancomunitat va crear el 1914 el Servei Geogràfic i la Generalitat republicana va recuperar aquest Servei, que després de 1939 prengué el nom de Servei Cartogràfic.

En l'actual Generalitat democràtica, l'Institut es va crear l'any 1982 amb la Llei 11/1982, de 8 d'octubre, del Parlament de Catalunya amb la finalitat que Catalunya disposés d'una cartografia de qualitat apta per a representar amb el màxim rigor el seu territori.

“PER A DUR A TERME SATISFACTÒRIAMENT LA PLANIFICACIÓ I L'OBRA PÚBLICA TERRITORIAL ÉS INDISPENSABLE DISPOSAR DE CARTOGRAFIA DE QUALITAT QUE PERMETI MESURAR I REPRESENTAR AMB EL MÀXIM RIGOR EL TERRITORI”

El 1997, davant l'experiència acumulada durant els quinze anys transcorreguts des de la seva creació i amb la finalitat de continuar desenvolupant les seves funcions amb un major grau d'agilitat i d'eficàcia, l'ICC va canviar de naturalesa jurídica i passà a ser una entitat pública de la Generalitat de Catalunya mitjançant la Llei 6/1997, d'11 de juny, del Parlament.

I, el 27 de desembre de 2005, amb la finalitat d'actualitzar les competències de l'Institut i d'aprofundir el marc regulador des de noves perspectives, el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei 16/2005, de la informació geogràfica i de l'Institut Cartogràfic de Catalunya. Amb aquesta nova Llei l'ICC manté la seva naturalesa d'ens públic, regula el caràcter oficial de la cartografia, crea la Comissió de Coordinació Cartogràfica de Catalunya, el Pla Cartogràfic de Catalunya i el Registre Cartogràfic de Catalunya, i regula la Infraestructura de Dades Espacials de Catalunya i la Cartoteca de Catalunya.

“AMB AQUESTA NOVA LLEI L'INSTITUT ASSUMEIX UN NOU REpte: SERVIR DE MANERA RÀPIDA, ÀGIL I EFICAÇ LA INFORMACIÓ CARTOGRÀFICA DEL SEGLE XXI”

L'Institut, per a servir la cartografia que genera, ha de disposar d'eines adequades, ha de modernitzar i actualitzar permanentment el seu coneixement i ha de garantir que progressivament esdevingui, més encara, el referent de la cartografia oficial de Catalunya.

SUMARI

- 25 anys d'Institut Cartogràfic de Catalunya. Nova fundació
- Exposició "Els mapes en la Guerra Civil espanyola, 1936-1939"
- Catàleg de l'exposició
- Atles comarcals de Catalunya: Alt Empordà i Garrotxa
- 7a Setmana Geomàtica i III GlobalGeo
- Noves edicions de facsímils de mapes antics
- Jornada de treball: Base cartogràfica de Catalunya 1:25 000
- De Balma a Montjuïc. El centre d'atenció al públic de l'ICC s'ha traslladat
- Nova seu per a l'Institut Geològic de Catalunya
- Canvi de sistema de referència ED50 a ETRS89

Aquest full és una publicació gratuïta disponible en català, castellà i anglès.

Any 12 - febrer 2007 - Número 28 - ISSN: 1137-2389
Dipòsit Legal: B. 39884-1996

 Generalitat de Catalunya
Institut Cartogràfic de Catalunya

EXPOSICIÓ

“ELS MAPES EN LA GUERRA CIVIL ESPANYOLA, 1936-1939”

La Guerra Civil espanyola va donar lloc a la producció de molta acció cartogràfica. Durant els prop de tres anys que va durar, els serveis cartogràfics d'un i d'altre bàndol van imprimir desenes de milers de mapes. Tot i que el repte va ser similar al d'altres guerres que van assolir Europa durant la primera meitat del segle XX, la producció de cartografia va adquirir a l'Estat espanyol un perfil peculiar que, en part, es relaciona amb les especials circumstàncies d'una guerra civil i de la situació geopolítica de l'època, i, en part, amb l'excepcional situació de la cartografia militar espanyola a mitjan dècada de 1930-1939.

“LA PRODUCCIÓ CARTOGRÀFICA REALITZADA DURANT LA GUERRA CIVIL VA CONSTITUIR UN FET SENSE PRECEDENTS EN LA HISTÒRIA DE LA CARTOGRAFIA ESPANYOLA”

A partir d'un mateix mapa encara inacabat del territori (el mapa d'Espanya 1:50 000) cada bàndol va fer un esforç titànic per obtenir informació cartogràfica, processar-la i publicar-la, de manera que els exèrcits es poguessin dotar d'aquest instrument indispensable que és la cartografia. Mentre que les institucions oficials de l'Estat van quedar en mans de la República, l'exèrcit franquista –que al començament de la guerra no disposava de mapes– va poder obtenir ajuda de l'exterior. Així, els voluntaris italians del Corpo Truppe Volontarie van arribar amb una secció topocartogràfica que va realitzar molta cartografia de la batalla de l'Ebre.

“L'ICC HA ORGANITZAT L'EXPOSICIÓ PER DONAR A CONÈIXER UNA MOSTRA DELS MAPES, ELS CROQUIS I LES FOTOGRAFIES

AÈRIES QUE ES VAN REALITZAR EN LA GUERRA CIVIL ESPANYOLA”

Malgrat la importància històrica, la cartografia produïda durant la Guerra Civil ha estat objecte d'una escassa atenció pels estudiosos d'aquest conflicte bèl·lic i el coneixement públic que es té de la cartografia elaborada durant la Guerra Civil és molt precari.

“L'EXPOSICIÓ ÉS LA PRIMERA A SER DEDICADA EXCLUSIVAMENT ALS MAPES QUE VAN UTILITZAR AMB DÒS BÀNDOLS DURANT LA GUERRA CIVIL”

L'exposició, organitzada per l'Institut Cartogràfic de Catalunya, la Direcció General de la Memòria Democràtica i la Secretaria d'Universitats i Recerca, s'estructura en 10 àmbits temàtics, el primer dels quals fa referència a la situació de la cartografia militar a Espanya just en el moment d'esclatar la Guerra Civil. El segon tracta de la reorganització dels serveis cartogràfics republicans a partir de setembre de 1936, i el tercer, el mateix pel que fa a l'exèrcit de Franco. El quart aborda la internacionalització de la realització cartogràfica, amb la participació de la Sezione

Topocartogràfica del Corpo Truppe Volontarie enviada a Espanya l'any 1937 per Mussolini. El cinquè és dedicat a la formació cartogràfica dels oficials i sotsoficials d'ambdós exèrcits. Els àmbits sis-nou tracten dels mapes a diferents escales que es van utilitzar: 1:50 000, 1:25 000, 1:100 000 i els mapes de carreteres, i el darrer àmbit parla de la utilització de les fotografies aèries en el conflicte.

S'hi aplega més d'una cinquantena de mapes i fotografies, fets tant per organismes espanyols com per organismes de l'estranger (italians principalment), i també mapes comercials utilitzats durant la guerra.

“UNA MOSTRA DE LA PRODUCCIÓ CARTOGRÀFICA DUTA A TERME EN LA GUERRA CIVIL FORMA PART DELS FONDS DOCUMENTALS DE LA CARTOTECA DE CATALUNYA DE L'ICC I ARA S'EXPOSEN PER PRIMERA VEGADA”

L'exposició, que serà itinerant per diversos indrets de la geografia catalana i espanyola, és oberta al públic del 24 de gener al 30 de març de 2007 a la seu de l'ICC. L'horari és de dilluns a divendres, de 9.00 h a 18.00 h i dissabte, de 10.00 h a 19.00 h.

CATÀLEG DE L'EXPOSICIÓ

Amb motiu de l'exposició a dalt comentada, el gener de 2007 l'Institut Cartogràfic de Catalunya, la Direcció General de la Memòria Democràtica i la Secretaria d'Universitats i Recerca han publicat el catàleg de l'exposició “Els mapes en la Guerra Civil espanyola, 1936-1939”.

“EL CATÀLEG REPRODUUEIX UNA PART SIGNIFICATIVA DE LA DOCUMENTACIÓ PRESENTADA EN L'EXPOSICIÓ”

En aquest Catàleg es presenten quatre articles escrits per geògrafs especialistes en el tema els quals donen una visió detallada de la producció cartogràfica d'aquest període. El Dr. Francesc Nadal documenta la producció duta a terme per l'exèrcit de la República; el Dr. Luis Urteaga relata les vicissituds cartogràfiques de l'exèrcit franquista i fa especial referència a l'aportació dels voluntaris italians; el Dr. Felipe Fernández descriu la producció fotogràfica aèria, i la Dra. Carme Montaner ens descriu els fons d'aquest període que es poden consultar a la Cartoteca de Catalunya.

ATLES COMARCALS DE CATALUNYA: Alt Empordà i Garrotxa

Entre setembre i novembre de 2006 l'ICC i la Diputació de Girona van publicar dos volums nous de la segona edició de l'Atles comarcal de Catalunya: l'Alt Empordà i la Garrotxa. Aquesta segona edició es presenta en format CD-Rom.

“EL NOU PRODUCTE PERMET LA CONNEXIÓ ALS GEOSERVEIS EN FORMAT RÀSTER DE L'ICC”

Aquests atles donen una visió descriptiva de la comarca a través d'un recorregut per la seva geografia general, física i humana, i de la seva història. Són il·lustrats amb abundant nombre de mapes temàtics, figures i gràfics, fotografies i taules estadístiques.

Recordem que, amb aquests dos, són tres els volums publicats de les comarques de Girona en format digital. Properament es publicaran els volums de la Cerdanya i del Baix Empordà.

7a SETMANA GEOMÀTICA I III GLOBALGEO

Als dies 20-23 de febrer de 2007 es va celebrar la 7a Setmana Geomàtica i els dies 20-22 del mateix mes el III Saló Internacional de la Geotelemàtica (GlobalGeo). Tots dos esdeveniments es van dur a terme al Palau de Congressos de Fira de Barcelona.

La Setmana Geomàtica és bianual i multidisciplinària, organitzada per l'Institut Cartogràfic de Catalunya, l'Institut de Geomàtica, el Col·legi Oficial d'Enginyers Tècnics en Topografia – seu Catalunya i l'Escola Politècnica Superior d'Edificació de Barcelona.

En aquest Congrés es tracten en profunditat les disciplines englobades en la geomàtica: geodèsia i navegació, fotogrametria i topografia, cartografia, sistemes d'informació geogràfica i altres ciències de la Terra.

“EL TEMA CENTRAL DE LA PRESENT EDICIÓ VA SER: ELS SENSORS D'ALTA RESOLUCIÓ I LES SEVES APLICACIONS”

Amb el pas de les edicions, el Congrés s'ha consolidat com l'esdeveniment d'aquesta temàtica amb més projecció que es fa al nostre país i com a punt de trobada entre científics, professionals i estudiants del sector tant en l'àmbit nacional com internacional.

Paral·lelament al Congrés, es va celebrar el III Saló Internacional de la Geotelemàtica (GlobalGeo), punt de trobada internacio-

nal entre oferta i demanda en el mercat de la geomàtica i la geotelemàtica. Amb anterioritat i durant el Congrés, es van programar més de 30 actes entre conferències, seminaris i sessions de tarda, impartits i avalats per les principals empreses i institucions del sector.

Per a saber-ne més, connecteu-vos a:

www.setmana-geomatica.org

NOVES EDICIONS DE FACSIMILS DE MAPES ANTICS

L'ICC ha realitzat edicions facsímils de deu mapes antics de Catalunya, els originals dels quals –excepte el núm. IV– es troben a la Cartoteca de Catalunya.

L'objectiu d'aquests facsímils és posar a l'abast dels amants de la cartografia antiga mapes de renom amb gran qualitat de presentació.

“EN CADASCUN DELS FACSIMILS S'INCLOU UN ESTUDI INTRODUCTORI ELABORAT PER UN ESPECIALISTA EN EL TEMA”

En concret es tracta de:

- Nueva Descripción Geographica del Principado de Catalunya, de Josef Aparici, 1769.
- La Principauté de Catalogne et le Comté de Roussillon, de Michel Antonie Baudrand, 1703.
- La Catalogne, de Père Placide de Sainte-Helène, 1792.
- Nova Principatus Cataloniae descriptio, de J. B. Vrients, 1602-1605.
- Catalonia, d'I. Ianssonii i H. Hondii, 1638.
- Plan du siège de la ville de Barcelone avec la carte de la côte de la mer depuis le cap de Cervere jusqu'aux environs de Llobregat, de Beaulieu, 1698.
- Mapa del Principado de Cataluña y Condado del Rosellón, de F. X. de Garma y Durán, 1770 ca.
- Mapa del Principado de Cataluña: comprende los corregimientos de Barcelona, Cervera, Gerona, Lérida, Manresa, Mataró, Puigcerdá, Talarn, Tarragona, Tortosa, Villafranca, Vique, y la subdelegación del Valle de Arán, de Tomás López, 1776.
- Catalunya con las nuevas divisiones, d'A. H. Dufour, 1837.
- Mapa de Catalunya, de F. Flos y Calcat, 1906.

Tots aquests facsímils es poden adquirir als centres d'atenció al públic de l'ICC.

BREUS

DE BALMES A MONTJUÏC. EL CENTRE D'ATENCIÓ AL PÚBLIC DE L'ICC S'HA TRASLLADAT

A partir del dia 1 de gener de 2007, el servei d'atenció i venda al públic de cartografia que es duïa a terme al carrer de Balmes de Barcelona, ha passat a realitzar-se a la seu central de l'ICC.

L'horari comercial continua essent l'habitual:

Matí: 9.00 a 14.00 h
Tarda: 16.00 a 18.30 h
(de dilluns a divendres)

Les noves dades de contacte són:

Parc de Montjuïc
(al final del carrer de Lleida. Barcelona)
Telèfon 93 567 15 90
Fax 93 567 15 91

NOVA SEU PER A L'INSTITUT GEOLÒGIC DE CATALUNYA

L'Institut Geològic de Catalunya, creat amb la Llei 19/2005 (vegeu el Full informatiu de l'ICC, núm. 26) s'ha traslladat al carrer de Balmes, 209 de Barcelona.

CANVI DE SISTEMA DE REFERÈNCIA ED50 A ETRS89

És en estudi el canvi del sistema de referència oficial (European Datum 1950 - ED50) que serà reemplaçat pel nou sistema de referència d'abast europeu (European Terrestrial Reference System 1989 - ETRS89).

Aquest canvi s'emmarca dins la primera resolució adoptada per l'EUREF, la International Association of Geodesy (IAG), subcomissió per al marc de referència europeu. Així, doncs, el nou sistema ETRS89 ha de permetre la georeferenciació única d'elements dins la comunitat europea i també una major interoperabilitat de la informació geogràfica i dels sistemes de posicionament global, amb tots els avantatges que això comporta.

Aquest canvi s'aplicarà gradualment a les sèries cartogràfiques vigents.

JORNADA DE TREBALL: BASE CARTOGRÀFICA DE CATALUNYA 1:25 000

El 12 de gener de 2007 es va celebrar a la seu de l'ICC la Jornada de treball: Base cartogràfica de Catalunya 1:25 000, organitzada per l'ICC.

Un cop s'ha superat el recobriment del 30% del territori amb aquesta Base, es va considerar que era el moment de fer una reflexió sobre ella i de quina manera encaixa amb les polítiques de bases de dades territorials produïdes a Catalunya.

Així, doncs, l'objectiu d'aquesta Jornada era introduir els assistents al món de l'elaboració de la Base cartogràfica de Catalunya 1:25 000, la qual prové de la generalització de la Base topogràfica 1:5 000, amb algunes característiques pròpies que la fan especialment interessant des del punt de vista dels productors de cartografia i, sobretot, per als seus usuaris.

Les col·laboracions que s'hi van presentar van ser les següents:

- "La Base cartogràfica territorial, encaixa amb les altres bases cartogràfiques existents", per J. L. Colomer, Subdirector General Tècnic de l'ICC.
- "Les dades: de l'1:5 000 3D a l'1:25 000 3D. Origen, generalització cartogràfica i actualització", per B. Baella, Responsable de Desenvolupament de l'ICC.
- "Distribució de dades: Formats", per A. Lleopart, Cap de la Unitat de Bases Cartogràfiques de l'ICC.
- "Accés als productes de la Base 1:25 000. Centres d'atenció al públic, Internet i cartografia derivada", per J. Romeu, Cap de l'Àrea de Suport a la Comissió de Coordinació Cartogràfica de l'ICC.

A la jornada hi van assistir 79 persones procedents de diferents institucions. Es va comptar amb l'assistència de personal de departaments de la Generalitat de Catalunya (37%), 16% eren membres d'ajuntaments i empreses municipals, 4% de consells comarcals, 14% de la mancomunitat, consorcis i associacions, 11% d'universitats i instituts de recerca i centres d'investigació, 14% d'empreses de serveis i el 4% restant eren particulars.

Aquesta Base té la vocació de convergir amb la produïda per l'Institut Geogràfic Nacional i així generar-ne una de sola a Catalunya.

Seu de l'Institut Cartogràfic de Catalunya

Parc de Montjuïc - E-08038 Barcelona - Telèfon 34-93 567 15 00 - Telefax 93 567 15 67 - E-mail: esther.muns@icc.cat

Centres d'atenció al públic

Parc de Montjuïc - E-08038 Barcelona - Telèfon 34-93 567 15 90 - Telefax 93 567 15 91
Emili Grahit, 10 A - E-17002 Girona - Telèfon 34-972 20 04 93 - Telefax 972 20 04 93
Doctor Fleming, 19 - E-25006 Lleida - Telèfon 34-973 28 19 30 - Telefax 973 26 10 55 - EADOP
Major, 37 - E-43003 Tarragona - Telèfon 34-977 21 17 97 - Telefax 977 22 01 27 - EADOP

© Institut Cartogràfic de Catalunya

<http://www.icc.cat>